

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hustopeče, Masarykovo nám. 1
Autor	Mgr. Kateřina Zástřešková
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0394
Číslo	VY_32_INOVACE_16_ČJL_3.02_Podmět a přísudek
Tématický celek	Základní větné členy a způsoby jejich vyjadřování
Téma hodiny	Podmět a přísudek
Předmět	Jazyk český a literatura
Ročník/y/	3.
Anotace	V rámci této hodiny si žáci zopakují základní větné členy, prohloubí informace, procvičí na příkladech.
Očekávaný výstup	- správně identifikuje dané větné členy v textu, - připomene si různé možnosti vyjádření konatele děje nebo nositele děje či vlastnosti a různé druhy přísudku
Datum vypracování	29.07.2013
Druh učebního materiálu	Pracovní list

Základní větné členy

- podmět, přísudek,
- ve větě jednočlenné jen základ, fundament

PODMĚT

- mluvnický je nezávislý na jiném členu, shoduje se s přísudkem,
- vyjadřuje původce, činitele děje, nositele činnosti, vlastnosti, stavu, někdy i cíle děje,
- nejčastěji je vyjádřen podstatným jménem a zájmenem, ale může být i číslovkou, infinitivem, citoslovcem, příslovcem, částicí.

Podmět nevyjádřený - je zřejmý z tvaru slovesa, z jeho koncovky

Podmět neurčitý – blíže neurčený, ale osobní, např. *všichni, člověk, lidé*

PŘÍSUDEK

- nezávislý na jiném členu, shoduje se s podmětem,
- přísudek o podmětu něco říká, vyjadřuje děj, přisuzuje někomu činnost, vlastnost, stav, změnu stavu,
- je vyjádřen nejčastěji určitým tvarem slovesným, jménem se sponovým slovesem, jménem beze spony

Přísudek slovesný – vyjádřen určitým tvarem slovesa

Přísudek slovesně složený – je složen ze dvou částí, např. *mohl dosáhnout, dala ušít*

Přísudek slovesně jmenný – často označován jako přísudek jmenný se sponou. Je vyjádřen určitým tvarem sponového slovesa (nejčastěji být) a jmennou částí (podstatné, přídavné jméno apod.) Spona – *být, bývat, stát se, stávat se.*

1. Označte, jaké jsou přísudky v následujících větách:

- a) Jirka se vrátí z výletu až zítra večer. V sadě už rozkvetly meruňky. Na Kozákově se dosud nalézají polodrahokamy.
- b) Do města jsme museli jet autobusem. Nemohli byste nám půjčit kolo?
- c) Již v květnu jsme začali připravovat věci na tábor. Teprve k večeru přestával vítr sílit.
- d) Bratranec je studentem gymnázia. Orel je náš největší dravec. Jablka nejsou zralá. Hluk se stal nesnesitelným.
- e) Mladost radost. Čistota půl zdraví. Sliby chyby.
- f) Hoši hurá k vodě. Pták frnk na strom. Slávek hup z postele.

.....

.....

2. A nyní podle předchozího rozlišení určíme přísudky v textu.

Voda byla klidná, jen chvílemi trochu ztemněla a pohnula se, když přes slunce přešel mrak a zafoukalo. Kryštof to znal tak dobře, že to kdykoli mohl vidět před sebou jasně i v zimě v lavici, ale teď se mu zdálo, jakoby se díval na nějakou minulou vodu, která už dávno někam otekla. „Mohlo by trochu víc zafoukat a z druhé strany,“ říká strýc. Štěpán se dívá nahoru na plachtu a zeptá se : „Přehodíme ji?“ „Tak to zkusíme,“ odpovídá strýc a kývá na něj. Tonda chce horlivě pomáhat a nakloní loďku tak, že div nenabírá vodu. „Pozor,“ říká Jana, „nevyklop nás, mám na sobě nové kalhoty.“

3. V textu určete podměty. Podmět nevyjádřený podtrhněte červeně, podmět všeobecný modře. Doplňte v čárky.

Když jsme přejížděli norské hranice mohla ranit účastníka našeho zájezdu na sedadle číslo dvanáct mrtvice. Byl sběratelem razítek a z jeho hlediska probíhala až do tohoto místa naše

cesta bez závad. Na každých hranicích nám posbírali cestovní pasy orazítkovali je a zase nám je vrátili. Ted' však náš sběratel upozoroval že na norské čáře automobily ani nezastavují protože hraniční orgány jsou zalezlé v celnici a nejeví o ně zájem. Viděl že by přišel o norské razítko a tak začal úpět a škemrat ať mu prý zastavíme že to razítko musí mít. Tak jsme mu zastavili a on pádil do hraniční budovy jako by mu za patami hořelo. Bohužel tím všechn jeho spěch ustal. Čekali jsem chvíli kolem nás fičelo jedno auto za druhým do Norska i z Norska a on nikde. Když už ho naši vedoucí chtěli jít hledat vyřítil se ze dveří a mával radostně cestovním pasem.

4. Některých jmen mužského rodu se užívá v tvarech životných i neživotných, procvičte si ted' shodu přísudku s podmětem právě v takových tvarech.

Roztodivní papíroví draci se vznášel... vysoko nad Letenskou plání. Sněhuláci roztával... na teplém jarním sluníčku. Ohromné kovové nosiče neudržel... takovou tíhu a zřítíl... se. Sběrači míčků vyčkával... na vhodný moment, aby mohl... vběhnout na tenisový kurt. Zavínáče nám tentokrát velmi chutnal... Uzenáče musel... být zlevněn..., protože nešl... na odbyt. Velcí ledoborci budil... nebyvalou pozornost návštěvníků přístavu. Směr naší další cesty určoval... plechové ukazatele.

Použitá literatura:

HAUSER, P. *Čeština hravě: cvičebnice pro 8. ročník základní školy a nižší gymnázium*. Vyd. 1. Praha: Pansofia, 2001, 63 s. ISBN 80-7241-003-2.

SOCHROVÁ, M. *Český jazyk v kostce: pro střední školy*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2009, 224 s. ISBN 978-80-253-0950-6.

Autorem materiálu a všech jeho částí je, není-li uvedeno jinak, Mgr. Kateřina Zástřešková.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ